

Melissa Faksvåg Jobotn

Vold i nære relasjoner

Domestic violence

Bacheloroppgave i Barnevern

Veileder: Lien, Nadine Hvesser

Mai 2021

Melissa Faksvåg Jobotn

Vold i nære relasjoner

Domestic violence

Bacheloroppgave i Barnevern
Veileder: Lien, Nadine Hvesser
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven handler om vold i nære relasjoner, og problemstillingen er «hvilken betydning har kunnskap om kommunikasjon når det gjelder å oppdage voldsutsatte barn?». Forandringsfabrikken har en sjokkerende statistikk som viser at 3 av 4 barn velger å ikke fortelle om det vanskeligste til barnevernet. Formålet med oppgaven er å belyse viktigheten av kunnskap til både kroppslig og verbal kommunikasjon for å kunne avdekke vold tidligst mulig. Oppgaven er basert på litteraturstudium, og ser på hvordan tilknytning i tidlig alder har påvirkning for senere i livet, samtalemetode med fokus på trygghet og kommunikasjon som verktøy, og teori om det å se det utsatte barnet. For å få innspill om råd og forbedringer har jeg sett på hva barnevernsproffene har å fortelle oss.

Summary

The theme of this thesis is about domestic violence, and the thesis statement is "what significance does knowledge of communication have when it comes to detecting children exposed to violence?". Forandringsfabrikken has shocking statistics which show that 3 out of 4 children choose not to tell the most difficult thing to the child welfare service. The purpose of the thesis is to shed light on the importance of knowledge for bodily and verbal communication in order to be able to detect violence as early as possible. The thesis is based on literature study that looks at how attachment at an early age affects later in life, conversation method with focus on safety and communication as a tool and the theory about seeing the vulnerable child. To get input on advice and improvements, I have looked at what the child welfare professionals have to tell us.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning:	3
1.1 Valg av tema og problemstilling	3
1.2 Avgrensing og oppgavens oppbygging	3
2.0 Fysisk vold og dens omfang	4
2.1 Barns rettsikkerhet i Norge	5
2.1.1 Vern mot vold	6
3.0 Konsekvenser av volden	6
3.1 Tilknytningsteori	7
3.1.1 Desorganisert tilknytning	9
3.2 Hvorfor velger barn å ikke fortelle om volden?	10
3.2.1 Blir møtt på måter som oppleves utrygge	11
3.3 Å se det utsatte barnet	12
3.4 Barnesamtalen	12
4.0 Kunnskap om verbal og kroppslig kommunikasjon i praksis	13
4.1 Barn skal etter loven være trygge	14
4.2 Hvordan kan vold utfordre tilknytning?	14
4.3 Observasjonen	15
4.4 Kommunikasjon som verktøy	16
4.5 Fokus på barnets adferd skygger over volden	17
4.6 Hvem vil informasjon være viktig for?	18
5.0 Avslutning	19
6.0 Litteraturliste	21

1.0 Innledning:

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem som mange synes det er vanskelig å snakke om eller ta innover seg. Konsekvenser av volden som barnet opplever kan være mangt, og det viser seg og assosiere med psykiske helseplager som for eksempel angst, depresjon og traumer senere i livet (Øverlien, Hauge, Schultz, 2017, s. 151).

Barnevernstjenesten er en av etatene som innenfor sitt felt skal møte og hjelpe disse barna, gjennom blant annet observasjon og samtaler. Statistikk fra forandringsfabrikken viser at hele 3 av 4 barn velger å ikke fortelle om det vanskeligste til barnevernet (Sanner & Brun, 2020, s. 28). Voldsutsatte barn kan ha mange ulike uttrykk og språk, og barnevernspedagogen trenger faglig høy kompetanse innenfor kommunikasjon og det å se det utsatte barnet for å avdekke vold. I denne oppgaven skal jeg ta for meg viktigheten av verbal og kroppslig kommunikasjon for å kunne oppdage de voldsutsatte barna.

1.1 Valg av tema og problemstilling

Den sterke interessen rundt temaet dukket først opp etter jeg leste boken «jeg tenker nok du skjønner det sjøl» om Christoffer som ble utsatt for grov fysisk vold med døden som følge. Christoffer saken er en av de alvorligste mishandlingssakene i Norge som satte spor i mange, blant annet meg selv. Vi ser gjennom Christoffer sin historie at han ble sviktet fra alle instansene i hans omkrets. Det er vanskelig å forstå hvordan alle disse menneskene kunne overse alle tegn og signaler. Jeg tenker at grunner til dette kan være fordi man ikke tør å spørre eller tenke det verste. Barnevernsloven har som formål å sikre barn en trygg oppvekst, likevel viser statistikk at rundt 1 av 5 barn har opplevd fysisk vold i nære relasjoner (Bufdir, 2015). Som kommende barnevernspedagog vil kunnskap om kommunikasjon være viktig å ha med seg for å kunne oppdage de voldsutsatte barn. Derfor har jeg valgt å ta for meg problemstillingen:

Hvilken betydning har kunnskap om kommunikasjon når det gjelder å oppdage voldsutsatte barn?

1.2 Avgrensning og oppgavens oppbygging

Vold i nære relasjoner er et stort og omfattende tema, og på bakgrunn av oppgavens omfang har det vært nødvendig å konsentrere meg på kun deler av feltet. Derfor har jeg valgt å ta for

meg fysisk vold rettet mot barn, utført av omsorgspersoner. Denne bacheloroppgaven er en teoretisk oppgave basert på litteraturstudium. Jeg kommer til å starte med å forklare hva vold er og om dens omfang, etterfulgt av lovverkets rammer. Videre skal vi se på konsekvenser volden kan medføre, for å belyse viktigheten av å kunne avdekke tidligst mulig. For å innhente gode råd har jeg valgt å høre hva barnevernsproffene har å fortelle. Samtidig som jeg skal belyser den dialogiske samtalemotoden og ta for meg John Bowlby og Mary Ainsworth sine tilknytningstiler. I siste del av oppgaven skal jeg se på hvordan barnevernspedagogen kunnskap om kommunikasjon kan bidra til å oppdage voldutsatte barn.

Når jeg snakker om kunnskap om kommunikasjon i oppgaven, gjelder dette ikke bare verbal kommunikasjon, men også kroppslig kommunikasjon/kroppsspråk. Omsorgspersoner regner jeg som de personene som hadde ansvar for barnets omsorg. Dette trenger ikke nødvendigvis bare være mamma eller pappa, men kan også være steforeldre, fosterforeldre eller andre som i perioder bor sammen med barnet. Barn/barnet vil i denne oppgaven være i alderen 0-18 år, som er barnevernets hovedgruppe, for utenom eldre ungdom som får tilbud om ettervern.

2.0 Fysisk vold og dens omfang

Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer vold som forsettlig bruk, eller trussel om bruk, av fysisk makt eller tvang, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner eller en gruppe, som enten resulterer i, eller har høy sannsynlighet for å resultere i, død, fysisk eller psykisk skade, eller mangelfull utvikling (NKVTS, ukjent dato). Vi kan dele fysisk vold inn i to kategorier, mindre alvorlig og alvorlig vold. Mindre alvorlig vold inneholder at barnet har opplevd å bli lugget, kløpet, ristet, dyttet eller slått med flat hånd. Alvorlig fysisk vold inneholder vold med fare for skadepotensiale. Dette kan være å bli banket opp, slått med knyttneve, sparket eller andre fysiske angrep (Bufdir, 2015).

Siden 1960-tallet har det vært betydelig nedgang i mindre alvorlig vold fra omsorgspersoner mot barnet, dette henger trolig med at det er økt kunnskap om temaet og de negative konsekvensene av volden. Det har derimot ikke vært tilsvarende nedgang når det kommer til alvorlig vold mot barn. Statistikk fra 2015 viser at 21% av ungdom i dag har vært utsatt for fysisk vold i mindre alvorlig grad fra minst en av sine omsorgspersoner i løpet av oppveksten, og 6% har vært utsatt for grov fysisk vold fra sine omsorgsforeldre. (Bufdir, 2015). Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) rapporterte i 2010 at mellom fire til seks spedbarn dør på grunn av fysisk mishandling, drap eller omsorgssvikt. I samme rapport

kom det også frem at hvert år utreder norske barneleger tilnærmet 100 tilfeller av fysisk mishandling av barn under 14 år, derunder var halvparten under ett år. Det er sannsynlig høye møketall (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 141). Disse tallene bekrefter at dette er en samfunnsaktuell utfordring som vi fremdeles står ovenfor den dag i dag.

2.1 Barns rettsikkerhet i Norge

Under Norges grunnlov (1814) §104 står det at barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som angår dem selv, og barnets mening skal vektlegges i overensstemmelse med deres alder og utvikling. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som berører barnet. Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.

Det er nå snart 20 år siden FNs barnekonvensjon ble en del av norsk lov. Barnekonvensjon ga oss en ny måte å tenke på barn på. Det ble anerkjent at barn trenger ekstra beskyttelse gjennom andre regler enn voksne. Det sentrale ved rettsikkerhet for barn er at avgjørelser som tas blir riktige for dem. Barn har grunnleggende rettigheter etter FNs barnekonvensjon, den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK), grunnloven og ulike særlover. EMK, FNs barnekonvensjon og grunnloven går foran annen lovgivning. For eksempel hvis en norsk særlov ikke er i samsvar med grunnloven, EMK eller FNs barnekonvensjon, skal barns menneskerettigheter gå foran (Sanner & Brun, 2020, s. 120-121).

To av hovedmålsetninger til FNs barnekonvensjon som rettes mot barn utsatt for vold og overgrep, er hensyn til barnets beste og beskyttelse mot vold og overgrep. Fire grunnleggende rettigheter er knyttet til å nå disse målene. Disse rettighetene er: barnets krav på beskyttelse, må også tas i sammenheng med barnets rett til å uttale seg, informasjon, privatliv og barnets beste. Disse rettighetene henger veldig tett sammen, og da er det umulig å oppfylle den ene uten at de andre blir ivaretatt. For eksempel hjelper det ikke at barnet uttaler seg, dersom barnet ikke har fått noe informasjon. Eller at barnet blir tilbudt en samtale hvis barnet er redd for at informasjonen spres uten at barnet har kontroll på det. Barnekomiteen beskriver at det er en rettslig sammenheng mellom barnets rett til beskyttelse mot vold og barnets rett til å uttale seg. For å kunne beskytte barn mot vold, må barnet få en reell mulighet til å fortelle hva som skjer (Sanner & Brun, 2020, s. 122).

2.1.1 Vern mot vold

Mere og nyere kunnskap om konsekvenser av oppvekst med vold i familien har ført til at barneloven de senere årene har blitt endret flere ganger for å gi barn økt beskyttelse mot vold og overgrep. Før hadde foreldre ifølge norsk lov en viss rett til å refse sine barn, dersom volden hadde oppdragende hensikt, slik er det ikke i dag. Debatten om forbud mot bruk av fysisk avstraffelse som har fulgt de senere årene, har ført til en innskjerping i barneloven §30, som nå presiserer at også vold som ledd i oppdragelse av barn ikke er tillatt. Etter at denne lovendringen skjedde i 2010 skal all tvil om foreldres bruk av vold være fjernet, og norsk rett anses nå være i overensstemmelse med barnekonvensjonen artikkel 19 som omfatter beskyttelse av barn mot alle former for fysisk og psykisk vold. (Øverlien, Hauge, Schultz, 2017, s. 100-101).

Barneloven står derimot ikke alene om rettslig vern mot vold. Andre lover med bestemmelser som skal sikre barnet en trygg barndom, er straffeloven og barnevernloven. Straffeloven (1902) §219 omhandler straff for utøvelse av vold i nære relasjoner. Barnevernet jobber mot å verne barn mot vold og omsorgssvikt, og har et ansvar for å avdekke slike forhold og iverksette tiltak der det er nødvendig (Øverlien et al., 2017, s.101). Barnevernloven (1992) formål §1-1 skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår. Barnevernloven (1992) har også bestemmelser om meldeplikt etter § 6-4 opplysningsplikt som sier at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold. Derunder andre ledd, når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt.

3.0 Konsekvenser av volden

For å kunne forstå viktigheten av å oppdage vold, skal vi se på hvilke konsekvenser vold kan medføre. Det er vondt å ta innover seg at barn lider, og vi ønsker å tenke at barn ofte vil få det bedre med tiden, men slik er det dessverre ikke. For mange volsutsatte barn synes det at volden legger til rette for en videre negativ spiral av voldshendelser, adferdsproblemer, helseplager og smerte. Dette kan føre med langt inn i voksen alder, og kan også få konsekvenser for neste

generasjon. Det er godt dokumentert i dag at vold i barndommen er knyttet til økt risiko for psykiske helseproblemer som voksen. Psykiske helseproblemer kan blant annet innebære et liv preget av smertefulle følelser, strevsomhet med å få gjort det man ønsker å få til, og dårligere livskvalitet. Et eksempel er fra den store National Comorbidity Survey i USA som viste at utsatthet i barndom henger sammen med posttraumatiske stressreaksjoner, angstproblemer og depresjon senere i livet. Mange andre studier viser også tilsvarende funn. Dunedin-studien på New Zealand fulgte utviklingen hos tusen barn helt fra fødsel til langt ut i det voksne livet, og fant ut at vold i barndommen var knyttet til depresjon i voksen alder. Også en norsk studie viser til at voksne som opplevde vold i barndommen var mye mere plaget av angst, depresjon og traumereaksjoner (Øverlien et al., 2017, s. 150-151). Vold i barndommen er ikke bare assosiert med psykiske helseplager alene, men også med andre typer plager og tilpasningsvansker. Visst fra flere undersøkelser er vold i barndommen knyttet til blant annet overvekt, spiseforstyrrelser, misbruksproblemer og fysisk inaktivitet. En annen norsk studie viser til at vold i barndommen har en sammenheng med dårligere prestasjoner på ungdomstrinnet, mindre deltakelse i arbeidslivet og større bruk av trygdetjenester som ung voksen. Dette fører igjen til dårligere økonomi og manglende integrering i arbeidslivet. Flere studier dokumenterer også at voldsutsatte barn i større grad enn andre bruker vold mot seg selv eller andre, i oppveksten (Øverlien et al., 2017, s. 151).

Når det kommer til konsekvenser av vold vil noen barn være mere utsatt enn andre, og barnets resiliens vil også spille en rolle. Noen barn kan for eksempel oppleve flere traumatiske hendelser uten å vise psykologiske eller adferdsmessige problemer, disse pleier vi å kalle i dag «løvetannbarn». Begrepet vi bruker for dette i litteraturen er resiliens. Resiliens betyr «det å sprette tilbake», og beskrives med tre forskjellige fenomener.

1. God utvikling på tross av høy risiko
  2. Langvarig kompetanse på tross av stress
  3. Å komme seg igjen etter å ha blitt utsatt for traumer
- (Øverlien, 2012, s. 38)

3.1 Tilknytningsteori

Utviklingsprosessen pågår hele livet, men det er utviklingen i barndommen man tradisjonelt har vært mest opptatt av. I barndomsårene skjer de fysiske og psykologiske forandringene

raskere enn senere i livet. Utviklingsprosessen som skjer i barndommen, vil ha en stor betydning for ungdomsalder og senere i livet (Håkonsen, 2018, s. 39). Den viktigste utviklingen som skjer hos barnet er på det følelsesmessige og sosiale området. Gjennom dette utvikler vi forståelsen av oss selv som menneske, både som individ og som en del av det sosiale fellesskapet. Den spesielle kontakten som oppstår mellom barnet og sine nære omsorgspersoner, kaller vi for tilknytning. John Bowlby var den første som beskrev dette. Han forsket mye på barns utvikling, og fant ut at barnets omsorgspersoner skal være en trygg base som barnet skal kunne søke nærhet og trygghet hos. Det følelsesmessige båndet som skapes mellom barnet og omsorgspersonene danner et grunnlag for utvikling av barnets selvoppfatning, trygghet og tillit (Håkonsen, 2018, s. 46). Meningen med tilknytning er at barnet skal ha mulighet til å søke behov for beskyttelse til sine tilknytningspersoner. Dette for å trygge barnet og hjelpe det ut av farlige situasjoner. De erfaringene barnet tar med seg i sin tilknytning, danner et utgangspunkt for hvordan barnet som voksen vil forholde seg til andre mennesker. Hvis barnet opplever tilknytning til en trygg og stabil omsorgsperson, vil barnet lære seg gode måter å forholde seg til mennesker på senere i livet. Og motsatt (Håkonsen, 2018, s. 48).

Mary Ainsworth jobbet videre med tilknytningsteorien til John Bowlby. Hun fant ulike former for tilknytning som er synlig i barnets adferd, og mente at ulikhetene i tilknytningen har sammenheng med hvordan tilknytningspersonen reagerer på barnet. For å studere videre på tilknytning, utviklet Ainsworth det hun kalte fremmedsituasjonen. Barnet blir da plassert i et rom sammen med sine omsorgspersoner, under observasjon. Det veksler mellom at det kommer en fremmed i rommet, barnets omsorgspersoner forlater rommet, omsorgsperson kommer tilbake til rommet og barnet er også en kort stund alene i rommet. Hele tiden blir barnets adferd og reaksjoner registrert. Resultatet viste tydelige forskjeller på barns reaksjon, som Ainsworth kalte for trygg og utrygg tilknytning (Håkonsen, 2018, s. 48).

De tilknytningstypene hun fant var:

- Usikker - avvisende: barnet merker lite til omsorgspersonen når de er i rommet, og viser ikke uro når de forlater rommet. Barnet unngår kontakt med omsorgspersonen når den kommer tilbake, istedenfor å søke nærhet og trøst. Barnet lar seg like lett bli trøstet av «den fremmede» som en av omsorgspersonene.
- Sikker: Noen av barna bryr seg ikke om omsorgspersonen forlater rommet, mens andre blir svært urolige. Når omsorgspersonen kommer tilbake til rommet, søker

barnet kontakt, blir fort rolig hvis det var begynt å bli urolig, og kommer tilbake til leken igjen fort.

- Usikker - motvillig: Barnet blir fort frustrert når du kommer inn i rommet, og reagerer på at det er et ukjent sted. Barnet blir også veldig frustrert når omsorgspersonen går ut, og både søker og avviser kontakt når de kommer tilbake. Det kan gråte for å ønske å bli tatt opp og trøstet, samtidig som de kjemper for å bli satt ned igjen.
- Usikker - desorganisert: Barnet reagerer på svært motsetningsfulle måter, viser sterkt usikkerhet, blir redde for hva som skal skje, blir avvisende og innelukket og ser trist ut. Barnet blir svært rådløse i situasjonen de er satt i, og det ser ut som det blir sittende uten å gjøre noe.

(Håkonsen, 2018, s. 48)

3.1.1 Desorganisert tilknytning

Barn med desorganisert tilknytning mangler muligheten til å finne strategier for å skape trygghet, og mange viser tegn på uhensiktsmessig utvikling. Flere studier viser til at tilstanden desorganisert tilknytning har høy forekomst av psykiske plager, dårlig selvfølelse og svak kognitiv fungering. Disse barna opplever at omsorgspersonene deres er følelsesmessig utilgjengelige, ustabil og truende (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 73). Små barn som blir utsatt for mishandling kan utvikle tilknytningsvansker, og mishandling i tidlig alder har spesielt blitt knyttet til desorganisert tilknytningsforstyrrelse. Desorganisert tilknytning kan gjøre til at barn senere i utviklingen har mindre kompetanse når det gjelder kvalitet på lek og konfliktløsning sammen med andre jevnaldrende. De strever ofte med følelsesregulering og sosiale og kognitive oppgaver. De kan oppleve å bli avvist av jevnaldrende og har økt sårbarhet når det kommer til aggresjon og adferdsvansker (NKTVS, 2018).

Typiske tegn på desorganisering hos barn er:

- Motstridende adferdsmønstre
- Fravær av hensiktsmessig adferd, beveger seg heller fra, enn mot omsorgspersonen
- Dårlige timede bevegelser, har en unormal kroppsholdning, for eksempel snubler uten grunn
- Fastfrosset stilling, beskrevet som under vann bevegelser
- Vandrer rundt uten grunn, forvirrende uttrykk

(Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 76).

3.2 Hvorfor velger barn å ikke fortelle om volden?

Forandringsfabrikken har et mål om at alle systemene som er laget for barn, skal oppleves trygge og nyttige for de barna det gjelder. De ønsker å bidra med undersøkelser der barn inviteres til å dele sine erfaringer fra møte med systemet og gir råd til hvordan de kan møte barn best mulig. (Sanner & Brun, 2020 s. 11) Jeg har sett på en stor undersøkelse fra forandringsfabrikken med kunnskap direkte fra barn som er blitt utsatt for vold eller overgrep i nære relasjoner. Der det blir presenteres oppsummerte erfaringer og råd fra 500 barn.

Noe som gjenspeiler seg i undersøkelsen, er at barn som har vært utsatt for vold eller overgrep har ventet lenge før de har fortalt noe. Statistikken deres viser at 3 av 4 barn forteller ikke det vanskeligste til barnevernet. 3 av hovedårsakene som går igjen ifølge kunnskap direkte fra barn er:

- Barn vet ikke hva voksne ikke har lov til å gjøre mot barn.
- Barn vet ikke hva som skjer hvis de forteller
- Voksnes fokus på barns oppførsel gjør at barn mister tillit til voksne
(Sanner & Brun, 2020, s.28)

Det tredje punktet om at voksnes fokus på barns oppførsel gjør at barn mister tillit til voksne, gjenspeiler seg også i Øverliens funn som handler om å ikke legge all skyld på barnet. Det omhandlet at man ikke alltid skal lete etter forklaring på barnets adferd hos barnet selv, men tørre å spørre hvordan de har det hjemme (Øverlien, 2012, s. 220).

Barn vet ikke hva voksne ikke har lov til å gjøre mot barn.

Det at barna ikke vet hva de voksne i familien eller nære relasjoner har lov til å gjøre mot dem, gjør at de ikke kan fortelle. De vet ikke hva fysisk vold er. Mange barn vet at fremmede ikke har lov til å slå eller gjøre dem noe vondt, men ikke at det samme gjelder for de som bor sammen med dem. Mange av disse barna har også opplevd å bli truet av den som gjorde dem vondt. Det viser seg at for mange tok det flere år før de forsto at det de har opplevd ikke er lov, og at den smerten de bar i kroppen og de vonde følelsene kom fra dette. Mange av disse barna forteller at de har hørt fra sine omsorgspersoner at barnevernet kidnapper barn eller flytter dem til fæle institusjoner som gjør til at barna ikke får se familien og vennene sine igjen. De manglet rett og slett informasjon om hvordan barnevernet kan hjelpe til (Sanner & Brun, 2020, s 28).

Vet ikke hva som skjer hvis de forteller

En annen hovedgrunnene til at barn velger å ikke fortelle, selv om de har en anelse av at det de har vært utsatt for er noe de ikke skal oppleve, er at de ikke vet hva som skjer hvis de forteller det til en voksen. Barnet sitter rett og slett med mange store spørsmål om hva som vil skje hvis de forteller. Hvem vil få vite? Hva vil skje med de barnet forteller om? Kan det bli verre for barnet? er noen av de store spørsmålene barna ikke vet svarene på. Barna er redde for at det kan bli verre hvis de forteller. De føler seg ikke trygge nok på at den voksne vil gjøre de riktige tingene, og at dette ikke skal gå utover barnet. Barnet velger å beskytte seg selv ved å ikke fortelle (Sanner & Brun, 2020, s. 28-29).

Fokus på barnets oppførsel kan dekke over vold

Når barnet kjenner på vonde følelser inni seg kan det komme fram som ulike uttrykk. Det kan komme fram som frekkhet, vondt i magen, problemer med mat, at barnet blir stille eller sint, får en rar oppførsel osv. Dette er uttrykk fra barnet på at noe er vanskelig eller vondt. Fokus på handlingene og oppførselen kan være direkte farlig for barnet, de er ikke selve problemet. Dette kan dekke over voldsutsatte barn, og gjøre det vanskelig å fortelle om. Mange av de voksne bruker tiden på å observere handlingene til barnet, istedenfor å spørre barnet på en varm og ikke anklagende måte om hvorfor barnet handler som det gjør. Hvis man jobber med utgangspunkt i å endre barns oppførsel gjennom tiltak, diagnoser og behandling vil dette øke risikoen for å gjøre situasjonen for barnet verre. For mye fokus på dette gjør at barnet mister tillit til de voksne. Da vil det ofte bli vanskeligere å fortelle. (Sanner & Brun, 2020, s. 29)

3.2.1 Blir møtt på måter som oppleves utrygge

Kunnskap direkte fra barn viser til at mange opplever en følelse av å miste kontrollen over sitt eget liv, når de velger å fortelle om volden til en voksen. Årsaker som ofte går igjen, og som er grunn til at mange av barna føler seg utrygge er:

- Det kan haste mer for voksne enn for barn
- Voksne kan fortelle raskt videre til andre voksne
- Bekymringsmelding kan sendes uten at barnet vet
- Barnet kan miste den voksne det fortalte til
- Politi og barnevern kan kjennes veldig utrygt

Utrygghet hos barnet kan gjøre til at barnet velger å trekke tilbake eller endre på det de allerede har fortalt. Mange barn velger å gå tilbake til liv i vold, og enkelte fikk det verre etter å ha fortalt. (Sanner & Brun, 2020, s. 29)

3.3 Å se det utsatte barnet

Omsorgspersonene til barnet har en viktig rolle i å søke hjelp når barnet deres blir utsatt for noe vanskelig. Når det er omsorgspersonen selv som utsetter barnet for det vanskelige, blir sjansene for avdekking og hjelp betydelig mindre. Barn som vokser opp i hjem hvor de blir utsatt for vold, oppleves ofte som passive og usynlige, men de kan finnes blant barna på barnehagen, videregående, helsevesenet osv. Spørsmålet er om vi som fagpersoner våger å se dem. (Øverlien et al., 2017, s. 93) Tross satsingen på forebyggende tiltak vil det dessverre fortsatt være mange barn som opplever vold uten at det blir fanget opp. Derfor vil det være viktig å oppdage barna gjennom den direkte kontakten vi har med dem (Nordanger & Braarud, 2018, s. 108).

Barnets adferd kan være med å gi noen grunner til bekymring, for eksempel hyppige reaksjoner som sosial tilbaketrekking eller mye uro og raserianfall. Grunner til bekymring som baserer seg på barnets adferd kan også ha andre bakgrunns liggende årsaker. Grov omsorgssvikt av fysisk vold kan være lettere å se. Blåmerker er den mest typiske skaden man ser hos barn som har blitt utsatt for mishandling. Flesteparten av de fysiske overgrepene mot barn foregår mot ansiktet, hodet og ellers den øvre delen av kroppen. Hvis det dukker opp blåmerker på steder på kroppen hvor man normalt ikke utsettes for støt bør det gi grunn til bekymring. Hvordan mønstre på blåmerkene eller sårene er kan si noe om hvordan det er blitt påført. En annen ting det er viktig å være oppmerksom på er hva barnet sier. Noen ganger kan barn si eller gjøre ting som er tegn på at de har opplevd noe krenkende eller smertefullt. Dette kan være forsnakkelser hos barnet, men som det er viktig å ta tak i. Det må heller ikke overses hvis barnet viser kjennskap til voldelige handlinger gjennom lek eller tegninger (Nordanger & Braarud, 2018, s. 110-111).

3.4 Barnesamtalen

Det å oppdage og avdekke er noe annet enn å avhøre eller behandle. Det å oppdage går ut på å fange opp de fysiske og verbale signalene og forholde seg til dem. Vi vet at det trengs

kunnskap om samtale metodikk for barn, for at fagfolk skal føle seg trygge nok til å gjennomføre avdekkende samtaler med barn (Langballe, 2011, s. 3).

Den dialogiske barnesamtalen (DCM) brukes i avdekkende samtaler i barnevernet. Metoden har som hensikt å styrke barnets mulighet til å bli hørt og forstått ved å sikre bedre kvalitet på gjennomføringen av profesjonelle samtaler med barn. Metoden ble utviklet på bakgrunn av kunnskap rundt problemer barn har med å avsløre vanskelige hendelser, som for eksempel vold (Gamst, 2017, s. 18). Den har som mål å gi barnet mulighet til å formidle seg fritt ut fra sitt eget subjektive perspektiv. Man prøver å redusere bruken av spesifikke spørsmål, og istedenfor oppmuntrer barnet til spontant å utvikle frie fortellinger (Gamst, 2017, s. 149).

Vanligvis kan det være to grunner til at DCM blir tatt i bruk: Enten at barnet tidligere har fortalt om sine opplevelser, og at man trenger å innhente mere informasjon for at riktige tiltak skal iverksettes. Eller at man har mistanke om at noe har hendt. Barnet kan ha gitt grunn til bekymring gjennom sin adferd, eller sagt noe som kan tyde på at noe er galt. (Langballe, 2011, s. 3)

DCM blir beskrevet som en målrettet samtalemetodikk ovenfor barn, og har som hensikt å skaffe spesifikk informasjon om spesifikke temaer som bygger på dialogiske prinsipper. Samtalen skal ikke handle om dagligdags prat, men om strukturert kommunikasjon om ulike temaer med ulike målsetninger. Gjennom en dialogisk prosess støtter man opp barnet i å finne ord, bli forstått, bekreftet og får snakke om sine erfaringer og opplevelser. Barnet får flere muligheter til å komme med frie fortellinger om egne opplevelser troverdig, uten at barnet blir påvirket i noen retning. Grunnleggende kommunikasjonsferdigheter som anerkjennelse, aktiv lytting, fleksibilitet og innlevelsessevne av empati stiller sentralt i samtalemetoden (Gamst, 2017, s. 18).

Noen barn bruker lenger tid på å bli trygge enn andre. Hos enkelte barn kan kontakt skapes raskt og bare ta noen minutter, mens hos andre kan det være nødvendig å bruke hele samtalen kun til kontaktskaping. En hovedregel i DCM er at man ikke skal gå videre i samtalen før du har god kontakt med barnet (Gamst, 2017, s. 209).

4.0 Kunnskap om verbal og kroppslig kommunikasjon i praksis

I denne delen av oppgaven skal jeg ta for meg teorien i praksis, og se betydningen av kunnskap om verbal og kroppslig kommunikasjon for å kunne oppdage de voldsutsatte barna.

4.1 Barn skal etter loven være trygge

Vi ser at Norge har et lovverk som skal sikre barns rettssikkerhet. Mange lover presiserer at barn har rett til en helsemessig trygg oppvekst. Vi har en grunnlov som sier det, EKM og FNs barnekonvensjon sier det, i tillegg til andre særlover. Deriblant en straffelov som presiserer at vold i nære relasjoner er straffbart, og med konsekvenser som fengsel hvis tilfellet av volden er skadelig for barnet. Likevel viser statistikk at mange barn har vært utsatt for vold av sine omsorgspersoner. Bufdir sin undersøkelse viser til at 21% av barn har vært utsatt for fysisk vold i mindre alvorlig grad, mens 6% har blitt utsatt for grov fysisk vold (Bufdir, 2015). Det vi derimot kan se, er en nedgang av mindre alvorlig vold. Mulig kan dette ha sammenheng med debatten som har vært rundt forbud mot bruk av fysisk avstraffelse i oppdragelsen, som førte til endring i barneloven §30, som presiserer at vold som ledd i oppdragelsen av barn ikke er tillatt. Som igjen viser tegn til at mer informasjon rundt temaet, og et lovverk som beskytter er med på å forebygge noe bruk av vold.

4.2 Hvordan kan vold utfordre tilknytning?

Hvis vi ser på Bowlby sin teori om tilknytning, skal det følelsesmessige båndet som skapes mellom barnet og omsorgspersonene danne et grunnlag for barnets selvoppfatning, trygghet og tillit (Håkonsen, 2018, s. 46). Meningen med tilknytning er at barnet skal ha mulighet til å søke behov for beskyttelse til sine tilknytningspersoner. Dette for å trygge barnet og hjelpe det ut av farlige situasjoner. (Håkonsen, 2018, s.48). Omsorgspersonene skal være barnets base for å søke nærhet og trygghet. Hvis barnet blir utsatt for vold fra en av sine nærmeste, blir samtidig en av de viktigste personene i tilknytningsprosessen, barnets største trussel. Barnet vil trolig føle seg trukket mot omsorgspersonen, samtidig som det oppstår følelse av frykt. Man kan tenke seg til at dette vil skape forvirring hos barnet, og barnet vil kanskje føle seg uviktig og uelsket. Når det følelsesmessige båndet mellom barnet og omsorgspersonen oppleves som frykt og utrygghet, vil barnet tilegne seg dårlig selvoppfatning, trygghet og tillit. Hvis du møter barnet på en trygg måte med empati og anerkjennelse, der du jobber mot at barnet skal føle seg sett og forstått, vil man ha større mulighet for å nå inn til barnet. Som igjen vil øke sjansen for at barnet åpner seg om vanskelige hendelser.

Når barnet opplever fysisk mishandling av sine nærmeste, vil dette også omfatte psykisk mishandling. Noe som barnevernsproffene fortalte, var at mange barn opplevde å bli truet av

den som utførte volden (Sanner & Brun, 2020, s. 28). Barnet vil mest sannsynlig kjenne på følelser som frykt og indre smerte også ellers i hverdagen. Med dette mener jeg at barnet trolig vil gå rundt å være nervøs for hva som kan utløse neste hendelse, eller være redd for når neste gang volden vil inntreffe. De erfaringene barnet tar med seg i tilknytningsperioden, vil danne et grunnlag for hvordan barnet som voksen vil forholde seg til andre mennesker (Håkonsen, 2018, s. 48). Så hvis barnet har blitt oppdratt under omstendigheter som barnet opplever utrygt eller skremmende, vil barnet tilegne seg dårlige egenskaper rundt det å forholde seg til mennesker på senere i livet.

4.3 Observasjonen

Barn som har opplevd vold i tidlig alder, viser ofte tegn til desorganisert tilknytning. Barn med desorganisert tilknytning strever ofte med følelsesregulering og sosiale og kognitive oppgaver. Samtidig som de har økt sårbarhet når det kommer til aggresjon og adferdsvansker (NKTVS, 2018). Disse tegnene hos barn som har opplevd vold i hjemmet, kan også forveksles med andre diagnoser som ADHD og lignende. Her kommer forandringsfabrikken punkt om voksnes fokus på barns adferd frem. Man må huske på at det kan ligge andre grunner enn vold bak en adferd, men det er viktig å ikke utelukke at det kan være tilfelle. Fordi det er et så alvorlig tema som kan medføre store konsekvenser senere i livet hvis det ikke blir oppdaget.

Når jeg snakker om tegn på desorganisert tilknytning og gjennomføring av observasjon beregnes dette hovedsakelig hos småbarn. Ved mistanke om vold kan man velge å gjennomføre en observasjon på et hjemmebesøk. Å ha med seg kunnskap om tilknytningsstilene under en slik observasjon vil være bra. Samtidig er det viktig å stille seg litt kritisk til stilene, og ikke ha dette i tankene som en fasit. Det er ikke gitt at alle som opplever vold kommer til å vise tegn på desorganisert tilknytning, eller motsatt. Vi vet at resiliens eksisterer, og at enkelte barn viser positiv utvikling og fungering til tross for negativ påvirkning. Det er også en menneskelig ting å ville fremstille livet sitt som bedre enn det er. Derfor kan det tenkes at enkelte barn tar på seg en viss «rolle» overfor andre, og fremstiller livet perfekt for å skjule den pågående volden. På en annen side kan barnet kjenne på lojalitetskonflikt til omsorgspersonene, som også kan føre til at barnet forsøker å skjule volden.

Noen mer synlige tegn som kan gi mistanke under observasjon, er for eksempel blåmerker på uvanlige steder. Det er veldig lett å overse blåmerker, fordi man tenker at det er så normalt at barn har dem. Barn er nysgjerrige og de tester stadig ut nye ting, og faller. Hvis du derimot er oppmerksom på hvor blåmerkene befinner seg på kroppen, og hvordan de ser ut, vil dette kunne gi mer grunnlag for tolkning av hvordan blåmerket er påført.

Konsekvensene av å ikke avdekke vold i tide kan være mangt. Hvis man under en observasjon eller samtale med barnet ikke velger å ta i bruk relevant kunnskap og tid, vil sjansene for avdekking være mindre. Som nevnt ovenfor vil observasjonen og bruk av kunnskap gjennom tilknytningsstilene være mest relevante hos mindre barn. Hvis det er en mistanke om vold i hjemmet, vil det være hjelpelig under observasjonen å tenke ut flere mulige scenarier for grunner til barnets væremåte under samvær med omsorgspersonen er. Derimot hvis barnet er litt større og har utviklet større ordforråd og mistanke om vold er til stede, vil bruk av barnesamtalen DCM være et bedre verktøy. Hvis man velger å gjennomføre en slik observasjon eller samtale fordi det eksisterer en bekymring om at noe ikke er som det skal. Og man etter gjennomføringen ikke finner noe videre bekymring, vil det være viktig å tenke nøye rundt om man har brukt nødvendig kunnskap for å ha best verdi av resultatet. Fordi konsekvenser av vold i nære relasjoner assosierer med mange ulike typer for psykiske plager i senere liv. Disse helseplagene kan for eksempel være depresjon, angst eller traumereaksjoner, som vil føre til dårligere livskvalitet (Øverlien et al., 2017, s. 151).

4.4 Kommunikasjon som verktøy

Den dialogiske samtalemetode ble utviklet på bakgrunn av kunnskap rundt problemer barn har med å avsløre vanskelige hendelser, hvor man fokuserer på kontaktskaping før man går videre i samtalen (Gamst, 2017, s. 18). DCM er en metode for barnesamtale som gir fagfolk en tryggere base for gjennomføring av avdekkende samtaler. Det kan se ut som en av de viktigste elementene i metoden er at man som barnevernspedagog ivaretar barnet under samtalen, gjennom at man møter barnet med empati, varme og respekt. Og at man skaper en felles forståelse som gir mening for begge parter, samtidig som barnets perspektiv skal fremmes.

Under samtalen er det ikke gitt at man får informasjon som bekrefter at vold i hjemmet har funnet sted. Men med kunnskaper om å se det utsatte barnet kan man innhente mer av situasjonen enn kun det verbale språket som formidles. Man kan for eksempel tolke adferds

uttrykk og sette ord på det man ser. Dersom barnet derimot forteller, kan man jobbe mot at barnet føler seg sett og forstått, noe som trolig vil være med på å styrke relasjonen og tryggheten. Hvis barnet under samtalen sier noe rart som for eksempel «det er vondt å dusje», vil det være viktig å ikke tulle eller bagatellisere det bort, men prøver å finne ut hva barnet prøver å fortelle. Ved en liten mistanke, bør man spørre på en ikke anklagende måte. Et eksempel: Kari på 7 år sier hun gruer seg til å dra på hyttetur med pappa alene. Da kan man stille åpne og ikke anklagende spørsmål som «Jeg vet du gruer deg til å reise på hyttetur med pappa. Jeg lurer på hva det er som skjer som du ikke liker? Fortelle meg». Samtidig kan det være greit å huske på at barn også har fantasier, som kan føre til overdrivelser eller oppdiktning.

Barnevernsproffene sier at de opplever en følelse av å miste kontrollen over sitt eget liv, når de velger å fortelle. Noen av grunnene til dette kan være at det haster mer for voksne enn for barn, og at de voksne raskt kan fortelle videre til andre voksne (Sanner & Brun, 2020, s.28). En av rettighetene som barn har under FNs barnekonvensjon, er retten til informasjon (Sanner & Brun, 2020, s.122). For eksempel hjelper det ikke at barnet blir tilbudt en samtale hvis barnet er redd for at informasjonen spres uten at barnet har kontroll på det. For å opprettholde barnets behov for trygghet etter samtalen, vil det være viktig å gjøre avtaler med barnet om hvordan informasjonen vil deles videre. De har kanskje for første gang fortalt om hva som faktisk skjer hjemme, til noen de føler seg tygge på. Hvis barnets informasjon blir delt videre uten at barnet vet om det, kan det tenkes at dette føles som nok et svik fra de voksne, og tilliten forsvinner. Dette kan føre til at barn lukker seg, endrer eller velger å trekke tilbake det de har fortalt.

4.5 Fokus på barnets adferd skygger over volden

Forandringsfabrikkens undersøkelser viser at en av hovedgrunnene til at barn velger å ikke fortelle om volden, er fordi at fokuset på barns oppførsel kan dekke over vold (Sanner & Brun, 2020, s.28). Barn som opplever vold kan ha mange og ulike smerteuttrykk. Som barnevernspedagog er det viktig å ha kjennskap til hva som er uvanlig adferd. Men det er også viktig å huske at tegn på uvanlig adferd hos et barn trenger nødvendigvis ikke å være uvanlig adferd hos et annet, det er individuelt. Barn er veldig forskjellige, noen vil for eksempel være veldig aktive og brutale i leksammenheng, mens andre kanskje er tilbaketrukket og forsiktige. Begge disse eksemplene kan være tegn på uvanlig adferd, men samtidig ikke. For å ha

kunnskap om hva som er uvanlig adferd hos et barn, er det også viktig å ha kjennskap til hvordan barnets «normale» eller tidligere adferd har vært, og se det i en helhetlig sammenheng. Deretter kan man stille spørsmål til hva som kan være grunnen til den endrede adferden hvis dette skal være tilfelle.

Å være oppmerksom på barnets adferd kan være en god ting å ha med i praksis, så lenge man også ser etter grunner til hvorfor adferden er som den er. Et eksempel kan være et barn som er 4 år og starter i en ny barnehage. Barnet oppleves lett irritabel og viser ofte tegn til frustrasjon. De ansatte i barnehagen føler barnet har en utfordrende adferd, og ønsker at noen med mer spisskompetanse skal ta en observasjon eller prat med barnet (for eksempel en spesialpedagog). Hvis dette fra barnets side har vært smerteuttrykk på vanskelige hendelser som skjer hjemme, vil betydningen på observasjonen være veldig verdifull. Med kompetanse om kroppslig kommunikasjon vil verdien av observasjonen være større, sammensatt med kunnskap om å se det utsatte barnet. Det er ikke gitt at barn som viser tegn til sinne og oppleves utfordrende har opplevd vold, men det er viktig å ikke utelukke at det kan være en faktor. Hvis pedagogen ut ifra møte med barnet velger å fokusere kun på endring i barnets adferd gjennom tiltak eller diagnoser, uten å i det heletatt være innom tanken at andre ting kan ligge bak, kan dette føre til at volden ikke blir oppdaget.

4.6 Hvem vil informasjon være viktig for?

Dersom vi skal lytte på proffene og ta til oss det de prøver å fortelle, burde deling av informasjon rundt temaet vold være noe barn får høre om i tidlig alder. Forandringsfabrikkens undersøkelser viser at den andre hovedgrunnen til hvorfor barn velger å ikke fortelle om volden, er at barn ikke vet hva voksne ikke har lov til å gjøre mot barn (Sanner & Brun, 2020, s.28). Det at mange barn forteller om at de ikke visste at volden som foregikk i hjemmet ikke var lov, er en opprørende ting å høre. Hvis man skulle praktisere informasjon om temaet vold er det viktig å stille seg spørsmål som; hvem vil informasjonen være viktig for? Og trenger alle å vite? For å få svar på dette, tenker jeg å se det fra ulike sider.

Det er umulig i forkant av deling av informasjon om temaet, å vite hvem informasjonen vil være nyttige for. Man kan ikke vite hvem de voldsutsatte barna er i forkant. Derfor ville informasjonen blitt delt med alle barn. Deling av temaet vold, der barn i tidlig alder får vite hva som ikke er lov, vil være med å hjelpe noen av de utsatte barna til å forstå at det som skjer ikke er greit. Samtidig må vi ikke glemme de barna som bare har opplevd trygge og varme

omsorgspersoner i sin omkrets, hva vil de komme til å tenke? Det kan ikke utelukkes at enkelte barn vil finne det skremmende å høre at det finnes mammaer eller pappaer som slår sine barn. På en annen side kan det også være bra at de barna med trygge omsorgspersoner får vite at dette ikke er lov. Fordi det kan tenkes at noen av de voldsutsatte barna har lavere terskel for å fortelle til en venn at noe foregår hjemme, som ikke er greit. Hvis den utvalgte «vennen» har lært om at dette ikke er lov og har trygge omsorgspersoner i sitt liv, er det trolig at den kanskje forteller til dem hva som skjer. Noe som vil øke sannsynligheten for å avdekke volden tidligere.

Den siste grunnen som kommer frem under forandringsfabrikkens undersøkelser, er at barn vet ikke hva som skjer hvis de forteller (Sanner & Brun, 2020, s.28). Dette punktet kan også gå under deling av informasjon. Det at barn ikke vet hva som kommer til å skje hvis de forteller gjør at barn sitter med store spørsmål, og uten informasjon om hvordan barnevernet kan hjelpe vil det være vanskelig for enkelte barn å åpne seg. Selv kan jeg huske fra jeg var liten at vi tenkte på barnevernet som noe skummelt. Vi fikk høre at hvis barnevernet var i familien var det ille, og at de kunne gjøre at man aldri fikk se familien sin igjen. Hvis man allerede i barnets tidlige alder hadde fått muligheten til å dele informasjon om hvordan barnevernet kan hjelpe og veilede, ville dette avkrefte mange fordommer enkelte barn har om barnevernet. Det kan også tenkes at enkelte barn ikke vet at barnevernet eksisterer, og kan ha nytte av deres informasjon om hvordan de kan bidra.

Dersom man ser helheten i deling av informasjon ser det ut til at det ville være større fordeler enn ulemper. Kanskje burde barnevernet ha hatt muligheten til å komme og dele informasjon rundt hvordan de kan bidra og hjelpe, allerede helt ned i barnehagealder. Hvordan de ville gjennomført deling av informasjonen ville selvfølgelig vært individuelt etter barnets alder. Med dette mener jeg at man ikke går frem på samme måte til en 14 åring som en 4 åring. Kanskje ville det vært mest nyttig om en fast ansatt i barnehagen i samarbeid med en barnevernspedagog hadde lagt frem om dette temaet. Fordi hos barn vil det å ha en trygg voksenkontakt være viktig, og det kan for noen virke skummelt når en fremmed kommer.

5.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett nærmere på temaet vold i nære relasjoner, i lys av problemstillingen «hvilken betydning har kunnskap om kommunikasjon når det gjelder å oppdage voldsutsatte barn?» Jeg har tatt for meg hva fysisk vold er og om dens omfang i

landet vårt, samt lovverket. For å forstå viktigheten av det å oppdage så jeg på hvilke konsekvenser volden kunne medføre. For å svare på problemstillingen har jeg sammenfattet teori som belyser fagfeltet. Jeg har valgt å trekke frem tilknytningsteorien til Bowlby og Ainsworth, hvor jeg så nærmere på desorganisert tilknytning, og annen relevant teori om å se det utsatte barnet og den dialogiske barnesamtalen. Til å innhente gode råd valgte jeg å se hva barnevernsproffene har å fortelle.

For å kunne oppdage, må man være oppmerksom på de fysiske og verbale signalene. Jeg fant ut at gjennom bruk av kommunikasjon vil voldsutsatte barn være i behov av å bli møtt med empati, anerkjennelse og aktiv lytting, hos trygge voksne. Fellesnevneren som viser seg å gå igjen er å skape trygghet. Barnevernsproffene vektlegger at trygghet dannes gjennom at det er en felles forståelse mellom deg og barnet. For å skape denne tryggheten er det viktig å informere barnet om hva som skal skje videre og om hvem som skal få vite, slik at ingen misforståelser oppstår.

Det å være naturlig nysgjerrig på barnets kroppsspråk og det fysiske vil være bra. Ved mistanke om vold vil ferdigheter innenfor kommunikasjonsfeltet ha en avgjørende rolle for om barnet vil komme til å fortelle hva som skjer i livet deres. Barnevernsproffene forteller at barn mister tillit til voksne hvis voksne fokuserer for mye på barnets adferd og jobber mot endring gjennom behandling og diagnoser. Hvis man fra start legger mest vekt på barnets oppførsel og jobber ut ifra at barnet trenger forandring og hjelp, kan du allerede ha ødelagt din sjans til å kunne avdekke volden hvis dette er tilfellet. Med kunnskap om kroppslig kommunikasjon, gjennom å ha kjennskap til uvanlig adferd og tegn til desorganisert tilknytning vil sjansene for å oppdage voldsutsatte barn være større. Dette sammensatt med å tørre tenke det verste og tryggheten til å spørre på en ikke anklagende måte.

Betydningen av kunnskap om kommunikasjon sees å være en grunnleggende faktor for å kunne se eller oppdage tegn på at et barn kan være utsatt for vold. Jeg tror at å høre på råd fra proffene, vil kunne lære oss enda mere om hva som er betydningsfull informasjon rundt tegn og forbedringer. Som vil forbedre vår evne til å kommunisere på en måte som oppleves trygt for barn.

6.0 Litteraturliste

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). *Barn utsatt for vold i familien*. Hentet 12.03.21 fra https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/oppvekst/Vold_og_overgrep_mot_barn/Barn_utsatt_for_vold_i_familien/#heading4664
- Barnevernloven (1992) Lov om barnevernstjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100/§1-1>
- Barnevernloven (1992) Lov om barnevernstjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100/§6-4>
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2019). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal.
- Gamst, K. (2017) *Profesjonelle barnesamtaler: Å ta barn på alvor*. Oslo: Universitetsforl.
- Grunnloven (1814) Kongeriket Norges Grunnlov (LOV-1814-05-17) Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/§104>
- Hauge, M., Langballe, Å., Schultz, J., Skjørten, K. & Øverlien, C. (2017). Å se det utsatte barnet. I C. Øverlien, M. Hauge & J. Schultz (Red.), *Barn, vold og traumer: Møter med unge i utsatte livssituasjoner* (s. 93-105) Oslo: Universitetsforl.
- Hauge, M., Schultz, J., & Øverlien, C. (2017). *Barn, vold og traumer: Møter med unge i utsatte livssituasjoner*. Universitetsforl.
- Håkonsen, K. (2018). *Psykologi og psykiske lidelser*. Oslo: Gyldendal.
- Langballe, Å. (2011). *Den dialogiske barnesamtalen: Hvordan snakke med barn om sensitive temaer*. NKVTS.
- Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS). *Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner*. Hentet 10.04.21 fra <https://voldsveileder.nkvts.no/blog/innhold/risikofaktorer-og-tegn-2/psykiske-tegn/>
- Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS). *Vold og overgrep*. Hentet 18.04.21 fra <https://www.nkvts.no/tema/vold-og-overgrep-i-naere-relasjoner/>
- Nordanger, D., & Braarud, H. (2017). *Utviklingstraumer: Regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi*. Bergen: Fagbokforl.
- Sanner, M., & Brun, M. (2020). *Kloket om vold og overgrep: Kunnskap direkte fra 500 barn med erfaring fra vold og overgrep*. Oslo: Universitetsforl.

Straffeloven (1902) Lov om straff (LOV-1902-05-22-10). Hentet fra

<https://lovdata.no/lov/1902-05-22-10/§219>

Øverlien, C., Hauge, M., & Schultz, J. (2016). *Barn, vold og traumer: Møter med unge i utsatte livssituasjoner*. Oslo: Universitetsforl.

Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet: Barns strategier*. Oslo: Universitetsforl.

